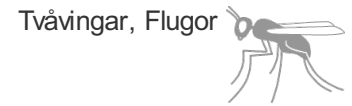

Sicus abdominalis

Klumpig roststekelfluga

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

Nationellt utdöd (RE)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Conopidae (stekelflugor), **Släkte:** *Sicus*, **Art:** *Sicus abdominalis* - klumpig roststekelfluga Kröber, 1915 **Synonymer:**

Kännetecken

Klumpig roststekelfluga är en 8–10 mm lång förhållandevis robust stekelfluga med kraftigt krumböjd, blankt roströd bakkropp. Huvud ljusgult med vitskimrande ansikte och kinder. Mellankropp roströd, på ryggsidan med svarta fält samt gulskimrande sidor. Benen är likaledes roströda. Vingar är gråbruntonade med gulaktig bas. Arten kan förväxlas med den allmänna och vitt spridda *Sicus ferrugineus*. Honan skiljs från denna genom att andra bakkroppsegmentet är nästan lika brett som långt, hos den senare är andra segmentet 1,5 gånger så långt som brett. Hanarna är svåra att säkert skilja i fält. För bestämning av preparerat material kan Chvála (1965) användas.

Utbredning och status

Arten har insamlats vid sex olika tillfällen under senare delen av 1800-talet i Ilstorp, Sjöbo och Ringsjötrakten i Skåne. Arten var då ännu inte beskriven och utskild från den allmänna systerarten *S. abdominalis* och blev därför inte identifierad i fält eller särskilt eftersökt utan endast råkade tas in i förbigående. Detta visar att arten var etablerad i landet under denna tid och allt tyder på att den hade viss spridning i landskapet. Därefter är den inte återfunnen. Det finns äldre uppgifter från Danmark, men arten har inte påträffats i något av våra andra nordiska grannländer. I Europa är *S. abdominalis* överallt sällsynt eller mycket sällsynt. Totalt sett är arten känd inom ett område som sträcker sig från Storbritannien (två fynd nära Cambridge) över Mellaneuropa (Tyskland, Polen och Tjeckien) och Sydeuropa (Italien) till Moskvatrakten och vidare till Kazakstan, Mellanasiens bergstrakter, sydöstra Sibirien samt Indien, Japan och Kina.

Ekologi

De lokaler där arten påträffats i landet tillhör de allra mest blomrika torrängs-markerna i landet att döma av den dåtida bifaunan. *Sicus*-arterna är ivriga blombesökare och har en tämligen lång sugsnabel, ca dubbelt så långt som huvudets höjd. Larverna av de andra arterna inom släktet är kända att leva som endoparasiter på humlor, vilket sannolikt även gäller denna art. Honorna attackerar humlor bakifrån och sätter fast hullingförsedda ägg i pälsen. Larven äter sig efter kläckning sedan in i bakkroppen där den utvecklas. Flygtiden inträffar under högsommaren och de svenska exemplaren är daterade till 20–30 juli. Artens biologi är i övrigt dåligt känd.

Hot

Den drastiska utarmningen av humle- och vildbifaunan i södra Sverige i samband med ängsdriftens upphörande är den troliga förklaringen till att arten försvann från landet. Under 1800-talets förra hälft omvandlades det skånska landskapet på det mest dramatiska sätt. Av de blomrikaste markslagen som utgjorde mer än 80% av totalarealen av Malmöhus län ca 1800 (naturbete 35%, äng 30%, våtmark 10% och träda 7%) återstod 20% vid århundradets mitt och mindre än 10% år 1900. Huvuddelen var då omvandlad till åker och i viss mån barrskog (Emanuelsson 2002).

Åtgärder

Trots att arten inte är påträffad på mycket lång tid i Sverige finns anledning att återbesöka kvarvarande blomrika marker i östra och centrala Skåne för att mer riktat eftersöka arten. Det är viktigt att bevara och återskapa blomrika marker i södra Sverige för att gynna en rik humlefauna. Kunskapen om artens biologi och ekologiska krav måste avsevärt förbättras.

Litteratur

Andersson, H. 1967. Notes on Swedish Diptera. *Opusc. Ent.* 323: 121–122.

ArtDatabanken, 1993. Faktablad: *Sicus abdominalis* – klumpig roststekelfluga. Förf. Hugo Andersson.

Bankowska, R. 1979. Conopidae, wyslepki (Insecta: Diptera). *Fauna polski* 7: 76.

Chvála, M. 1965. Czechoslovak species of the subfamilies Myopinae and Dalmanninae (Diptera, Conopidae).

Acta Univ. Carol. Biol. 1965: 93–149.

Emanuelsson, U. 2002. *Det skånska kulturlandskapet* (2:a uppl.). Naturskyddsföreningen i Skåne. BTJ Tryck, Lund.

Författare

Björn Cederberg 2008. © ArtDatabanken, SLU 2008.